

Vállalkozói szellem

FIATALOK VÁLLALKOZÓVÁ VÁLÁSÁNAK TÁMOGATÁSA MAGYARORSZÁGON

- ▶ Magyarországon a fiatalok vállalkozóvá válásának támogatása része az ifjúsági munkanélküliség kezelésére alkalmazott eszköztárnak.
- ▶ Kevés fiatal folytat vállalkozói tevékenységet és más OECD-országok fiataljaival összevetve a magyar fiatalok kevesebb lehetőséget látnak maguk előtt.
- ▶ A fiatalok vállalkozóvá válásának támogatása sok különböző stratégia alapján történik, hiányzik azonban az egységes vízió.
- ▶ A fiatal vállalkozók támogatása elsősorban a Gazdaságfejlesztési és Innovációs Operatív Program (GINOP) és a Versenyképes Közép-Magyarország Operatív Program (VEKOP) keretében történik, amelyek képzésből, mentorálásból és induló pénzügyi támogatásból álló csomagot nyújtanak. A támogatás azonban nem alkalmazkodik a résztvevők sajátos szükségleteihez, sem a különböző régiók eltérő gazdasági környezetéhez.
- ▶ Az oktatási rendszer a lehetségesnél kevésbé segíti a fiatalokban a vállalkozói attitűd, szemlélet és készségek kialakulását.

Mi a probléma?

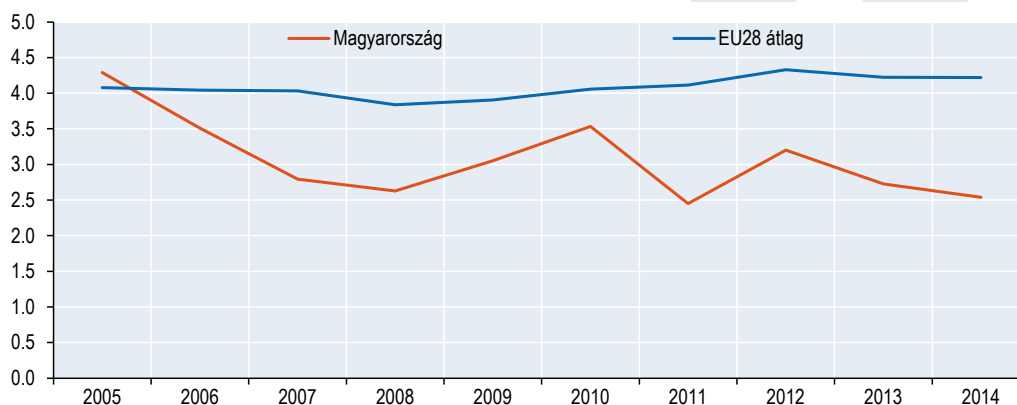
A fiatalok általában nagyobb érdeklődést mutatnak a vállalkozóvá válás iránt, mint az idősebbek, nagyobb eséllyel tartják az önfoglalkoztatást megvalósítható lehetőségnek és gyakran van szükségük a munkanélküliségből kivezető utakra. A magyar fiatalok vállalkozói aktivitása azonban elmarad a legtöbb OECD-országban tapasztalhatótól. 2014-ben a 15-24 éves korú fiatalok 2,5%-a volt önfoglalkoztató, ami elmarad az Európai Unió 4,2%-os átlagától. Ez a különbség a vállalkozásokkal szembeni negatív hozzáállással és az észlelt

lehetőségek szűkösségével magyarázható. 2013-ban a 18-30 éves magyar fiatalok az Európai Unió más országainak hasonló korú fiataljaihoz képest kevésbé tartották a vállalkozásindítást jó életpálya-választásnak (47,1%, szemben az átlagos 61,1%-kal), és kisebb arányban láttak lehetőséget arra, hogy a következő hat hónapban vállalkozást indítsanak (12,6% vs. 36,2%).

2005 és 2014 között Magyarországon az önfoglalkoztató fiatalok aránya 4,3%-ról 2,5%-ra csökkent (lásd az ábrát). Ez

A magyar fiatalok körében az önfoglalkoztatók aránya alacsony és csökken

Önfoglalkoztató fiatalok (15-24 évesek) a hasonló korú foglalkoztatottak teljes létszámának arányában

Forrás: Eurostat (2016), Labour Force Survey 2005-14.

a csökkenő tendencia a kedvezőtlen gazdasági feltételekkel és az egyre nehezebb üzleti környezettel magyarázható. Magyarország a Világbank 2015-ös Doing Business rangsorában az előző évi 24. helyről az 57. helyre esett vissza. Az adók és a társadalombiztosítási járulékok magas szintje, a kiszámíthatatlan szabályozási környezet és a magas adminisztrációs teher a legfontosabb problémák.

A fiatal vállalkozók támogatását egy sor stratégiai dokumentum említi, köztük a Nemzeti Ifjúsági Stratégia 2009-2024, az Új Nemzedék Jövőjéért Program, a Foglalkoztatáspolitikai Stratégia, az Ifjúsági Garancia Akcióterv, a Köznevelés-fejlesztési Stratégia, a KKV-stratégia és a Nemzeti Reformprogram. Mindegyik hangsúlyozza a fiatal vállalkozók támogatásának fontosságát, nincs azonban pontosan meghatározott célkitűzéseket és célszámokat is tartalmazó egységes vízió. Ennek hiányában kevés tényleges intézkedés került alkalmazásra.

A fiatal vállalkozók támogatása javarészt a 2014-ben indult GINOP és VEKOP programokra korlátozódik. A GINOP és a VEKOP lényegében ugyanazt tartalmazza. Azért léteznek egymás mellett, mert a közép-magyarországi régióra más operatív program vonatkozik, mint az ország többi részére. A GINOP és a VEKOP keretében vállalkozói képzést, 3 millió forint (körülbelül tízezer euró) összegű induló támogatást és mentori szolgáltatást vehetnek igénybe 18-25 éves fiatalok, illetve a résztvevők legfeljebb 20%-a a 25-30 éves korosztályból is kikerülhet, nekik azonban rendelkezniük kell felsőfokú végzettséggel. A 2014 és 2020 közötti időszakban a tervek szerint a GINOP és a VEKOP összesen 6.300 fiatalnak fog segíteni a vállalkozásindításban. Ezen programok erőssége, hogy integrált szolgáltatást nyújtanak, ami többféle akadály leküzdésében is segíti a fiatalokat. Kevés azonban a rugalmasság a rendszerben, ami lehetővé tenné az egyes résztvevők eltérő szükségleteihez való alkalmazkodást, akik esetleg kevesebb vagy több támogatást igényelnének. Ráadásul a program tartalma mindegyik régióban azonos, noha a gazdasági környezet szempontjából a régiók között lényeges eltérések vannak.

A GINOP és a VEKOP finanszírozása az Ifjúsági Garancia programon keresztül történik, így a résztvevők a Nemzeti Foglalkoztatási Szolgálat szervezetrendszerén keresztül kerülnek vele kapcsolatba. Ez biztosítja, hogy sokan tudjanak a programról, és fenntartja a program iránti folyamatos igényt. Ugyanakkor megvan a veszélye annak, hogy a fiatalok munkanélküli-támogatásként fogják fel ezeket a programokat ahelyett, hogy a vállalkozási ötletekkel rendelkező fiataloknak szóló támogatásnak tekintenék. Ez megerősítheti a fiataloknak az önálló vállalkozással szembeni negatív hozzáállását.

Magyarország a fiatalok vállalkozóvá válásának támogatását szolgáló rendszerében a legnagyobb hiányosság, hogy a vállalkozási ismeretek és készségek fejlesztésének a közoktatás és a felsőoktatás rendszerébe történő beépítéséből hiányzik az egységes szemlélet. A Nemzeti alaptantervben szerepel a „vállalkozói ismeretek” elsajátítása, ez azonban a gyakorlatban ritkán valósul meg, és ha igen, sokszor a vállalkozásról szóló alapismeretek tanítását jelenti, a vállalkozói szemlélet és gyakorlati készségek fejlesztése helyett.

Milyen szakpolitikai lépésekre van szükség?

- ▶ A különböző ifjúságpolitikai, foglalkoztatáspolitikai és vállalkozásfejlesztési stratégiákat egységesítő nemzeti ifjúsági vállalkozásösztönzési vízió megalkotására van szükség.
- ▶ A GINOP és VEKOP keretében nyújtott szolgáltatást rugalmasabbá kell tenni, hogy ne kelljen minden fiatalnak ugyanazt az utat végigjárnia a programban (például azok közül, akiknek van üzleti tervük, nem biztos, hogy mindenkinek szüksége van a teljes képzésre, azoknak pedig, akiknek kiemelkedően ígéretes tervük van, lehet, hogy célszerű a normál támogatás mellett visszatérítendő hitelt is nyújtani).
- ▶ Az oktatási rendszeren belül több fiatalal kell megismertetni a vállalkozást, tapasztalati tanulási módszerek (például szerepjáték és szimulációk) alkalmazásával, ami elősegíti a vállalkozói szemlélet és készségek kialakulását.

Miért fontos ez Magyarország számára?

Az új vállalkozások létrehozása munkahelyeket teremt és csökkenti a munkanélküliséget. Az ifjúsági munkanélküliség továbbra is probléma Magyarországon. Noha a fiatalok (15-24 évesek) munkanélküliségi rátája csökkenőben van – 2012 és 2014 között 28,2%-ról 20,4%-ra esett –, még mindig magas a 15,1%-os OECD-átlaghoz képest. A fiatalok egy része számára a munkanélküliségből a kiutat, megfelelő segítséggel – vállalkozói képzéssel, mentorálással és pénzügyi támogatással –, az önfoglalkoztatás jelentheti.

További irodalom

OECD/European Commission (2015), *The Missing Entrepreneurs 2015: Policies for Self-employment and Entrepreneurship*, OECD Publishing. <http://dx.doi.org/10.1787/9789264226418-en>

OECD/European Commission (2015), *Youth Entrepreneurship Support in Hungary: Rapid Policy Assessments of Inclusive Entrepreneurship Policies and Programmes*, OECD Publishing. <http://www.oecd.org/employment/leed/Rapid-policy-assessment-Hungary-final.pdf>

OECD/European Commission (2014), *The Missing Entrepreneurs 2014: Policies for Inclusive Entrepreneurship*, OECD Publishing. <http://dx.doi.org/10.1787/9789264213593-en>

OECD/European Commission (2012), *Policy Brief on Youth Entrepreneurship*, OECD Publishing. <http://dx.doi.org/10.1787/5jxrcmlf2f27-en>